

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 37

LJUBLJANA, DNE 9. SEPTEMBRA 1937

LETO X.

Temelji krščanskega delavskega gibanja

Govor dr. Andreja Gosarja na zborovanju ob razvitju prapora JSZ v Kamniku 29. avgusta

Krščanstvo

Prva osnova krščanskega delavskega gibanja je — **krščanstvo**. Za delavsko gibanje to ni ali vsaj ne bi smelo biti prazna beseda, ki jo mnogokje tolikokrat izgovarjajo le bolj iz zadrege, kot pa iz globokega prepričanja, da je res tako.

Zakaj naglašam to? Najprej zato, ker nam je krščanstvo edina resnična in vsemočna urejevalna sila v življenju posameznika. Le v resničnem in pristnem krščanskem zasebnem življenju je mogoča prava življenjska sreča in zadovoljstvo. Kajti samo pogled navzgor nam more dajati tisto prepotrebno življenjsko voljo in pogum, da gremo varno skozi življenje, ki je polno največjih težav.

Krščanstvo pa nam odpira tudi pravilne poglede in nam kaže jasno pot do **pravilnega in zdravega nazora o celotnem družabnem življenju in dogajanju**. Krščanstvo nam daje zdravo naravno pojmovanje o človeku in njegovi vlogi v družabnem življenju. Razvoj družabnega življenja je prinesel razne nazore, ki pa so se ravno v najbolj nevarnih dobah, ko bi morali dokazati svojo pravo moč, izkazali kot usodne zablode.

Liberalni nazor o popolni svobodi človekove osebnosti in njegovega udeleževanja je ustvaril toliko preklinjani

kapitalizem, ki je prinesel človeštvu gorje svetovnih vojn in brezobzirnega izkoriščanja posameznika pa tudi celih narodov in ljudstev.

Pred našimi očmi se tudi odigravajo posledice usodnih zmot marksizma in komunizma na eni strani — pa fašizma in narodnega socializma na drugi strani. Vsi že vidimo velike napake, krivice in nemoč teh nazorov in sistemov, ki hočejo urejevati in dokončno urediti družabno življenje. Vsi omagujejo na pol pota. Grabijo in love se za golo zunanostjo, bistva sodobnega zla pa ne zmorejo korenito premagati, ne morejo ustvariti trajnih temeljev za pravičnejšo, boljšo in srečnejšo družbo. Vsi ti sistemi prinašajo, kakor sami razložno vidimo, delavstvu skorajda še večjo zaslužnjenost.

Še posebej pa je treba poudariti, da nam krščanstvo nikakor ne brani, da bi ne bili v svojih zahtevah in v svojem stremjenju za družabno spremembo odločni, borbeni in radikalni. Nikakor ne. Radikalnost, odločnost in borbenost, če so zdrave in pametne, so vedno tudi dopustne in nam jih krščanstvo nikjer ne prepoveduje. Kolikor služijo stvarnim potrebam in ciljem za zboljšanje družabnih razmer, jih moramo tudi s krščanskega vidika smatrati kot nujen pojav družabnega življenja.

Pravica

Druga osnova delavskega gibanja je **pravica**. Delavstvo hoče svojo pravico, nič več in nič manj! Zakaj naglašamo to? Še vedno se dobijo ljudje, ki mislijo, da je dovoljeno dati delavcu namesto pravice le miloščino. To je popolnoma zgrešeno pojmovanje. Delavstvo noče miloščine in ni dolžno se ž njo zadovoljiti. V tem ga potrjuje tudi krščanstvo. Saj pravi papež Pij XI. izrečno, da »ljubezen ne more nadomestiti grešno odrekane pravičnosti« (Qa. a.) in na drugem mestu zopet: »Nikakor ne gre, da bi delavec moral sprejemati kot miloščino, kar mu pristoji po pravici« (Div. Red.).

Krščansko delavsko gibanje pa se danes tudi zaveda **temeljnih družabnih resnic in življenjskih stvarnosti**. Ena izmed glavnih je ta, da bodo v družbi vedno različni stanovi in sloji. Popolne enakosti v družbi ne bo nikoli, ker je nenaravna in nemogoča. Kajti, kako različne so sposobnosti ljudi in kako različna so dela, katera je treba opravljati, da more družba kot celota, a tudi da more vsak poedin človek doseči primerno stopnjo blagostanja.

Prav zato pa je treba visoko dvigniti in uveljaviti v vsem družabnem in zasebnem življenju načelo, da **delavski stan ni sramoten, manj vreden. Delavski stan je časten prav toliko kot katerikoli drugi, naj bo še tako »odličen«**. Da, častnejši je od mnogih priznanih »poklicev«, o katerih pa ne veš, ali

se uveljavi v javnem življenju dejanska **enakopravnost**. Kakor od delodajalcev delavec ne zahteva miloščine, marveč pravico, prav tako zahtevajo delavci tudi v javnem življenju svoje socialne pravice.

Delavstvo se zaveda svojega pome-

na za družbo in njen napredek. Zato je v svojem boju za pravico v tovarnah in obratih in posebej tudi v javnem življenju samozavestno in ponosno. Zato tudi popolnoma upravičeno odklanja, da bi kdorkoli nastopal proti njemu kot nekaj gospod ali pokrovitelj.

Borbenost

Tretja temeljna misel krščanskega delavskega gibanja je zavest o **nujnosti vztrajnega dela in boja za pravice**. Delavstvo se vedno bolj zaveda, kako se mu kratijo njegove pravice v zasebnem in javnem življenju. Zato raste v njegovih vrstah duh borbenosti, ali če hočemo s tujim izrazom — duh aktivizma. In prav je tako. Kajti brez tega bo moralo delavstvo še cele dobe biti suženj. **Brez boja se njegova pravica ne bo uveljavila.**

Pri tem boju za svoje pravice se mora krščansko delavstvo zavedati, da se družba stalno izpreminja, da že danes ni več taka, kot je bila včeraj. Družabno življenje je kakor velika reka, ki neprestano teče, dobiva nove dotoke, izgublja vodo na levo in na desno, teče zdaj v to zdaj v drugo smer. **Zato se vsakdanjemu delu za ureditev družbe stavljajo vedno nove naloge.**

Prav tako moramo vedeti, da je misel o neki brezrazredni družbi, kjer ne bi bilo različnih interesov pa nasprotij med sloji in stanovi le prazen sen, utopija. Taka utopija je tudi upanje, da bo mogoče človeško družbo čez noč v temeljih preurediti. Mogoče so pač politične, ne pa socialne revolucije. Nov družabni red more nastati le v toku časa. O tem si moramo biti enkrat za vselej na jasnem! Da je res tako, nam zgovorno izpričuje ves zgodovin-

ski razvoj človeške družbe, posebej pa nam to potrjuje tudi boljševidni zgled.

Za nov družaben red je torej potrebno vztrajno in požrtvovalno delo. **Potreben je trajen in odločen boj za pravico**. Delavstvo bo v družbi imelo vedno le toliko pravic in bo toliko pomenilo, kolikor si bo znalo z vztrajno borbo in s stvarnim delom priboriti. **To velja prav tako za njegov položaj v podjetju, nasproti delodajalcu, kakor za javno življenje. Še prav posebej pa velja to načelo v politiki.**

Najvažnejše sredstvo za uveljavljanje delavskih pravic nasproti delodajalcem in v javnosti pa so organizacije, zlasti delavske strokovne organizacije. Prvotno so bile strokovne organizacije le bojno sredstvo nasproti delodajalcem. Pozneje in zlasti v modernem času pa so dobile pomen tudi v javnem življenju kot organ narodno-gospodarske in socialne politike.

Kratko naj rečem: **Strokovne organizacije so najvažnejši organ moči, ki jo ima delavstvo nasproti svojemu delodajalcu in v javnem življenju.** Zato, prijatelji delavci, zavedajte se: Kolikor močnejša bo vaša strokovna organizacija, toliko večje veljave boste imeli v borbi za vsakdanji kruh, kakor tudi v boju za svoje pravice v javnem življenju. Moč vaših strokovnih organizacij pa je v vaših rokah. **Zato se trdno oklenite svoje JSZ!**

Klic najbednejših!

„Pozimi bomo stradali kot še nikoli!“

V nedeljo dopoldne so viničarski zastopniki napolnili veliko dvorano Društvenega doma v Ljutomeru. Prišli so odposlanci skupin iz mariborske okolice, Slovenske Bistrice, ljutomerske daljine in bližnje okolice in celo iz Medmurja. Prav tako so se viničarskega občnega zbora, ki je bil zvezan tudi z delavskim zborovanjem, udeležili še gradbeni in opekarški delavci ljutomerske okolice. Vsega skupaj je bilo delavstva v dvorani nad 500.

Občni zbor zveze je otvoril predsednik **Andrej Mir**. Uvodoma se je spomnil umrlega nadškofa dr. A. B. Jegliča in pripomnil, da je delavstvo z njim veliko izgubilo. Poročila odbornikov so sledila po vrstnem redu. Bila so skrbno pripravljena in se je zrcalila v njih vsa velika skrb odbora za dobrobit viničarjev in razmah organizacije. Iz teh poročil je bil razviden veliki idealizem in požrtvovalnost viničarskih funkcionarjev, ki je prav v današnjem času nujno potreben.

Položaj viničarjev je tako obupen, da že človek premišljuje, ali je kaj ta-

kega v Sloveniji sploh mogoče. Danes zasluži viničar na uro po 50 do 75 par in le prav redki so kraji, kjer vinogradniki plačujejo svoje viničarje po dinarju na uro. V letošnjem letu pa je tem ubogim viničarjem še toča pobila že tako majhen pridelek, da z obupom gledajo v bližnje zimske mesece, ko bodo, kakor sami pravijo, tako stradali kot niso še nikoli. Z novo podražitvijo najnujnejših življenjskih potrebščin pa bo viničarjem onemogočeno kupovati celo moko za kruh in za žgance, ki je poleg krompirja in fižola najvažnejša prehrana. Poleg vse te velike revščine pa preganjajo te uboge ljudi še vinogradniki, ki jih za malenkostni vzrok, ali pa celo brez tega, enostavno spodijo iz službe in neusmiljeno mečejo na cesto v še večjo bedo. Veliko trpijo ti naši tovariši tudi zaradi organizacije in večkrat se zgodi, da ga vinogradnik preganja zaradi tega, ker išče zaščito pri njej. Na te razmere bo morala enkrat tudi oblast postati pozorna in zaščititi ubogo viničarsko paro.

Po poročilih odbornikov je prišel v dvorano g. okrajni glavar dr. Farčnik.

Vztrajno do zmage!

Borba šentviških

mizarskih pomočnikov

Za nujno potrebno skorjico kruha

Ze sta potekla dva tedna, odkar so mizarski pomočniki v Št. Vidu stopili v odprto borbo za svoje upravičene zahteve. Želja gg. delodajalcev in tudi nekaterih njihovih zaščitnikov, ki imajo interes, da bi bilo delavstvo v tej borbi poraženo, se ni izpolnila. Pa tudi razne grožnje z revolverji in poleni niso mogle omajati solidarnosti delavstva. Med stavkujočimi vlada vzorna disciplina in nezlomljiva zavest, da pravica mora zmagati.

Delodajalci so se lahko uverili, da je število njihovih privrženecv vsak dan manjše in da danes skoraj ni več govora o stavkokazih, četudi so jih delodajalci v zabojih vozili v svoje delavnice. Delodajalci so bili mnenja, da bodo štrajkujoči nasadili raznim njihovim izzivanjem, da bi potem imeli možnost klicati na pomoč oblast. Delavstvo je pravočasno spoznalo njihovo namero, zato se ni dalo zapeljati in ujeti na nastavljene pasti. Delavstvo je ohranilo mirno kri in ni doslej dalo prav nikakega povoda za kak incident. Gotovo so delodajalci računali, da je tudi med delavstvom taka nediscipliniranost, kakršna vlada v njihovih vrstah.

Iz izjav posameznih delodajalcev smo mogli ugotoviti, da so kolektivno pogodbo odpovedali zgolj zaradi tega, ker so se hoteli izogniti posledicam zaradi neizvajanja kolektivne pogodbe, katero so sami podpisali. Rečeno je bilo, da če pogodbo odpovedo, bodo občutili posledice samo za onih šest mesecev, ko je bila kolektivna pogodba v veljavi, če pa jo podpisujejo na novo — pa jih bodo pomočniki držali tudi še v bodoče. Ali z drugo besedo rečeno, delodajalci niso imeli niti preje, niti v bodoče nimajo namena izvajati dogovorjene delovne

pogoje in ne zakonitih predpisov o zaščiti delavstva.

Slišali smo tudi od posameznih delodajalcev, da je bila pogodba odpovedana le po diktatu nekaterih mojstrov. Smelo trdimo, da za odpoved kolektivne pogodbe oziroma proti njenemu podaljšanju ni bila večina prizadetih mojstrov. Če bi bili vsi člani Združenja delodajalcev pravilno obveščeni o poteku razprav, ki jih je sklicalo okrajno glavarstvo, potem bi brez dvoma večina pristala na obnovitev kolektivne pogodbe. Mnogi delodajalci niso bili poučeni o tem, da se je na zadnji razpravi, dne 25. avgusta t. l. nedvomljivo pokazalo, da bodo pomočniki zaradi stališča predstavnikov Združenja morali nujno izvajati posledice. Stavka je bila z ozirom na stališče, ki so ga zavzemali predstavniki delodajalcev neizbežna. Stavka je bila delavstvu naravnost vsiljena, ker so se delodajalci uprli tudi zakonitim pravicam delavstva, katere mora delavstvo brezpogojno braniti, pa četudi s skrajnimi sredstvi.

Javnost je že itak poučena, kaj zahtevajo mizarski pomočniki. Njihove zahteve ne gredo za kakimi dobički, marveč samo za nujno potrebno skorjico kruha, ki ga morajo imeti, da si ohranijo zdravje in delovno sposobnost, katero od njih zahteva delo. Če se borijo za izvajanje socialne zakonodaje, je to njihova prava državljanska dolžnost.

Nekateri delodajalci si prizadevajo, da bi tej delavski upravičeni borbi dali političen pečat, češ da gredo pomočniki za tem, da prekucnejo kak politični stolček. Smatramo, da so taki očitki le podle denunciacije ljudi, ki bi radi izzvali nenaklonjenost oblasti za to delavsko borbo. Če se bo komu zvrnil politični stolček, naj bo

Zbranim udeležencem zbora je g. glavar izjavil, da je poslan kot zastopnik g. bana in da bo točno razločil g. banu o vsem, kar bo slišal. Razmere pri viničarjih so se namreč tako poslabšale, da so v skrajni sili viničarji vabili na zbor tudi g. bana, da bo sam slišal njihove besede in pritožbe. Ker je želel g. glavar, da sliši predvsem govornike, ki so določeni za zborovanje, se je občni zbor začasno prekinil. Na to željo je predsednik Mir podal besedo tov. Srečku Zumeru iz Ljubljane, ki je takoj pristopil k govorniškimi mizi na odru poleg g. okrajnega glavarja.

Tov. Srečko Zumer je svoj govor posvetil predvsem spominu dr. J. Ev. Kreka, katerega 20letnica smrti poteka letos. Prav je, da se ga spominjamo prav danes, ko ste zbrani viničarji in delavci iz Slovenskih gor, da vsi skupaj kot en moč počastimo spomin moža, ki je živel in delal za tistega, ki je dandanes največja žrtev modernega kapitalističnega družabnega reda, to je delovnega človeka. Ustanovil je krščansko delavsko gibanje in našo strokovno organizacijo v obrambo proti kapitalističnemu pohodu, ki naj brani čast in dostojanstvo delovnega človeka pred nemoralnim gospodarskim izkoriščanjem. Ta organizacija naj bo predvsem svobodna in neodvisna od kogarkoli, ker le tako bo lahko vršila svojo veliko nalogo. Ta Krekova organizacija obstoja še danes in prav v sedanjem času se Krekov duh ponovno poraja v delavskih vrstah po Jugoslovanski strokovni zvezi in upati je, da bo po njej našel in si osvojil srca vsega slovenskega delovnega ljudstva. Kako potrebna je neodvisnost delavske organizacije, spoznamo izrazito iz tega, ako pomislimo na kratko le, kaj so naredile iz delavstva razne politične stranke, ki so v svojem boju za nadoblast razdrobile njegovo odporno moč proti kapitalizmu v strokovnih organizacijah. Kje so danes vsi nešteti kandidati, ki so obljubljali delavstvu raj na zemlji? Delavstvo je v strankarskem boju drvelo za njimi in ni znalo ločiti strokovne organizacije od politične strankarske borbe. Zaupanje do

strokovne organizacije je pri delavstvu padalo, ker je le bolj verjelo demagoškim geslom raznih kandidatov in strankarskih eksponentov. Borbe so minule, kandidati in razni demagoški govorniki so se poskrili, delavstvo in njegovo trpljenje pa je ostalo. Ostal pa je delavstvu zvest še nekdo, to je Jugoslovanska strokovna zveza. Preko vseh strankarskih strasti je ona edina ostala prav taka kot jo je hotel imeti dr. Krek, in po njej nam dr. Krek še nadalje daje smernice za pošteno in uspešno borbo proti kapitalizmu. V tej zavesti ne zgubljammo časa z jadikovanjem, ampak visoko dvignimo svoje glave kljub težkim časom. S hrabrim srcem pojdemo samozavestno na delo za boljše čase in z živim spominom na dr. Kreka bomo ostali zvesti svoji Jugoslovanski strokovni zvezi, zvesti samim sebi in Bogu. V tem je poročstvo lepšim časom, ki bodo tudi sledili.

Drugi govornik tov. Rozman Peter je posvetil svoj govor težkim viničarskim vprašanjem. Razgalil je pred vsemi vsa strašno mizerijo viničarjev ter vse krivice vinogradnikov, ki ne spoštujejo ne božjih in ne človeških zakonov. Navedel je nekaj primerov, ki naravnost vpijejo v nebo po maščevanju. Vinogradniki odklanjajo dandanes družine viničarjev z večjim številom otrok, in dobijo se celo časopisi, ki prinašajo take in podobne vinogradniške časopisne ponudbe, kar ni niti najmanj v skladu s smérjo, ki jo list hoče zastopati.

Rozmanovo izčrpano poročilo so navzoči pozorno poslušali in prav tako tudi zastopnik g. bana. Upamo, da se bo oblast v polni meri zavedela svoje dolžnosti in vsaj malo izpolnila želje in zahteve viničarskih resolucij ter predlogov zadnjih let.

Po zborovanju je g. okrajni glavar odšel, ostali pa so občni zbor nadaljevali in ga v splošno zadovoljstvo vseh navzočih tudi dokončali. Izvolili so odbor in sprejeli potrebne resolucije, katere bomo priobčili v prihodnji številki »Delavske Pravice«.

Bog daj našim viničarjem potrebno zavest, vztrajnost in idealizem!

uverjen, da si ga bo zvrnil sam. Kajti kdor je proti ljudskim pravicam, zlasti še proti onim, ki jih predpisuje zakon, naj ne pričakuje zaupanja delavstva.

Lep tabor na Govcah

Zavednost in enotnost

naših rudarjev!

Lepo septembrsko jutro je. Po dolinah in grapah leži še debela megla, višje gori pa se kopljejo vrhovi v zlateg jutranjem soncu. Lep dan bomo imeli, voščijo drug drugemu, ko iz meglene morja dosežejo vrh prijaznih Govc nad Sv. Jerderto. Rudarji so v nedeljo, dne 5. sept. imeli svoj delavski tabor. Iz vseh revirjev so se zgrinjali skupaj, pa tudi Celje in Rimske Toplice so poslale k tej lepi slovesnosti svoje tovariše in tovarišice.

Do 10 se nas je zbralo že lepo število. Iz lin cerkvenega stolpa nas je poklical zvon k službi božji, katero je daroval domači župnik g. Lončarič. Premajhna je bila cerkva, da bi nas mogla sprejeti vse pod svoj krov. Pred cerkvico se je po službi božji vršil delavski tabor. Tov. Diacci, ki je zborovanje vodil, je pozdravil vse tovariše in tovarišice, kateri so se odzvali vabilu in prišli, da se znova utrdimo za delo in napore, ki jih terja od nas delavska skupnost.

Na govorniški oder je stopil tov. Jože Jurač. Govoril je, kakor zna samo on, o pomenu in nalogah naše delavske strokovne organizacije JSZ. Ze med govornikom je bil večkrat prekinjen z mogočnim pritrditvami in ploskanjem, ob zaključku govora burno pritrditvanje kar ni hotelo prenehati. Delavstvo ne potrebuje paradnih organizacij, marveč organizacij, ki ga bodo čvale, ščitile in branile pred izkoriščanjem. To je danes pri nas JSZ, zato se je oklenimo z vsem ognjem in srcem. To je bil refren njegovih jedrnatih besed.

Nato je povzel besedo tov. Rozman. Govoril je o delavski mladini v delavskem gibanju. Več smisla, brige in skrbi za naš mladi delavski rod — je bilo jedro njegovega govora.

Toplo aplavdiran govor je bil dokaz, da je vsem govornik iz srca v sree.

Kot tretji govornik je nastopil tov. Lojze Lešnik. Navzoči so ga navdušeno pozdravljali. V lepem svetopisemskem

Mizarski pomočniki gredo preko vseh klevet, izzivanj in podtikanj s svojo nezlomljivo voljo in vztrajnostjo naprej, dokler ne dosežejo zmage pravice nad krivico.

primeru je naznačil usodo delavstva: je kakor človek, katerega so napadli razbojniki in ga oropali. Vsi, ki gredo mimo, se ne zmenijo za njegove bolečine. Sele usmiljeni Samarijan se pri njem ustavi in mu pomaga. Tako je tudi z delavstvom; kapitalizem ga je oropal vsega, veliko jih govori, da mu hočejo pomagati, vendar je to, kar te v resnici reši, samo eden, to je svobodna delavska strokovna organizacija — predvsem naša Jug. strokovna zveza.

V imenu okoliških skupin so tabor pozdravili za Celje tov. Kranjc, za Rimske Toplice tov. Knez, za Zagorje tov. Zupančič, za Trbovlje tov. Renko, za Hrašnik tov. Volavšek.

Tov. Diacci se je še lepo zahvalil za udeležbo in zaključil lepo uspelo zborovanje.

Poleg težkih, napornih dni v jami in rovih, je bil za naše rudarje ta dan lep in svetel. Da bi jih bilo čim več, je bila tiha želja nas vseh, ki smo se vračali iz te lepe delavske proslave v dolino na svoje domove.

V popoldanskih urah se je kar na Govcah vršila seja »Strokovne zveze rudarjev JSZ«. Sejo je vodil tov. predsednik Diacci. Seje so se udeležili zastopniki vseh krajevnih skupin rudarjev JSZ. Centralo je zastopal tov. Rozman. Na dnevnem redu je bilo mezdno gibanje rudarjev pri TPD in predstoječa poganjanja, ki bodo v teku nekaj dni pri TPD v Ljubljani. K vsem vprašanjem so se zavzela potrebna stališča in sklepi. Med drugim je bilo tudi sklenjeno, da se predkonferenca, ki bo v pogledu poganjanj pri TPD v četrtek, 9. t. m. v Ljubljani, udeleži od vsake skupine po en zastopnik.

Nato so bile v razpravi še razne organizacijske zadeve, nakar je tovariš predsednik sejo zaključil.

Kovinarji

Javornik. Poletna vročina jemlje slovo, doba počitnic je pri kraju, treba bo, da spet stopimo skupaj k sestankom, tečaju in se pogovorimo, ali ni bil molk v zadnjem času poguben za delavstvo. Konjunktura rase, delavske plače padajo, cené gredo navzgor, vsi pa molčimo in čakamo, da pride izboljšanje od nekod. Prišla je doba, ko znajo gospodje umetno razbijati moč strokovne organizacije. Če bomo šli tako naprej, potem si bodimo svesti, da nazadujemo. Te vrstice naj bodo vsakemu v opomin, da če nikdo ne zahteva, nihče ne da, najmanj pa oni, ki je njegova dolžnost — podjetnik.

Javornik. Racionalizacija je prinesla tudi nesreče. Skoraj ne mine dan, da ne bi bilo slišati: tega ali onega je poškovalo. Pretekli teden so se zgodile kar tri večje nesreče pri KID. Na Savi je žerjav stisnil enega delavca, ki je bil na mestu mrtev. Drugemu je del stare granate pri martinovi peči priletel v trebuh in je malo upanja, da bi ozdravel. V oddelku na Javorniku je tov. Lužniku Henriku slo žareče železo skozi zgornji del noge, tako da bo moral dalj časa ostati v bolnišnici.

Ze večkrat je bilo omenjeno, da naj KID nabavi rešilni avto za prevoz v bolnišnico, a do danes tega še ni.

Apeliramo na odbor krajevne bratovske skladišnice, da naj se ta prepotrebni avto vendar že enkrat nabavi. Nujno

potrebno je, da je ob vsaki nesreči takoj pri roki brzo prevozno sredstvo za prenos ponesrečenca v bolnišnico krajevne bratovske skladišnice ali pa v Ljubljano, če je potreba. — Delavci.

Jesenice. — Od 6. do 20. septembra 1937 se bodo vršile ordinacije za družinske člane samo v času od 10.—12. ure dopoldne. Ordiniral bo g. dr. Keržan Bartol. — G. dr. Čeh Milan do navedenega dne ne bo ordiniral. — V slučajih potrebe zdravniškega obiska na domu je treba v tem času poklicati g. dr. Keržana Bartola in to k vsem družinskim članom, brez razlike na njih bivališče, kolikor so spadali že prej v področje obeh imenovanih zdravnikov.

Mladina poroča

Iz centrale. — Vse krajevne skupine KDM in JSZ prosimo, da nam nemudoma pošljejo odgovore na zadnje okrožnico glede tečaja KDM. Odgovorite v vsakem slučaju, da bomo vsaj vedeli, s kolikim številom tečajnikov moremo računati. Stroški bodo sedaj znatno nižji, kakor smo prvotno računali, ker bomo pripravili hrano v lastni režiiji. Zato tajniki pohitite z odgovori in ne ovirajte nam dela!

Tečaji nemščine

v Delavski zbornici. Večerni za odrasle, dnevni za mladino. (IV. stopnišče, prtlj., levo; iz Čopove ulice, pred kavarno.)

Razno iz delavskega življenja in sveta

15 milijonov brezposelnih je bilo koncem meseca aprila na celem svetu. Leta 1933 jih je bilo 32,5 milijonov.

V slovaških cementarnah je bila sklenjena kolektivna pogodba, ki zvišuje urno plačo za 15 helerjev. Poleg tega povišanja plač bo prejemale delavstvo tudi druginjsko doklado.

Skupina angleških tovarniških delavcev je prispela z ladjo v Dubrovnik na dopust. Tu so ostali 10 dni. Stanovali so v lepem hotelu in sploh imeli prvovrstno oskrbo. Ves dopust stane delavca

z vožnjo vred 2000 din. Ta znesek zberejo z malenkostnimi tedenskimi odbitki v teku leta. Seveda je 2000 din za angleškega delavca nazadnje razmeroma prav malo. Saj je to komaj 14 funtov, ki jih zasluži vsakdo največ v 5—6 dneh. Tako živijo angleški delavci. naš delavec, tudi najbolje plačan, pa si ne more privoščiti takega »razkošja« v vsem svojem življenju. Prvič nima zakonitega dopusta, drugič pa mu plača po večini komaj zadostuje za golo borno življenje.

Dajte slovenskemu delavstvu - zavarovanje za brezposelnost!

Letošnji finančni zakon pooblašča ministra za socialno politiko in narodno zdravje, da sme spremeniti naredbo o podpiranju brezposelnih delavcev in nameščenec z dne 15. dec. 1935 in pa službeno pragmatiko uradništva ustanov posredovanja dela. Zdelo se je, da bo nova naredba stopila v veljavo že 1. septembra letos; to se ni zgodilo. Pač pa je minister odredil, da se s 1. septembrom 1937 začne pri organih bolniškega zavarovanja pobirati za borze dela zvišan prispevek, ki bo znašal eno petino premij bolniškega zavarovanja.

Ta povišek petine bolniških premij bomo najlažje razumeli z naslednjo razčlenbo:

Prispevki za borze dela se po organih bolniškega zavarovanja pobirajo od 1. januarja 1923 dalje. Najprej je znašal ta prispevek 5% premij čistega bolniškega zavarovanja. Ta doklada se je pobirala od 1. jan. 1923 do 31. marca 1932. V letih konjunktore se je nabralo za ljubljansko borzo dela letno okoli 2.200.000 dinarjev, v času krize izdatno manj. Zato je po pooblastilu finančnega zakona za leto 1932/33 povišal tedanji minister za socialno politiko Ivan Pucelj prispevek za borze dela od 5% na 10%. Torej za 100%. S tem je bilo omogočeno, da so mogle borze dela tudi v krizi vršiti svojo socialno nalogo. Če bi ne bilo tega poviška, bi bile zašle borze dela v resno zagato in bi bil njihov obstoj ogrožen. — Po tem povišku se je za ljubljansko borzo dela nabralo letno kljub majhni zaposlenosti delavstva okoli 3.300.000 din. — No, in letos je minister

ta prispevek 10% povišal še za 100%, ali na eno petino, ali na 20% zneska bolniškega zavarovanja.

Po tem povišku se bo, ako upoštevamo, da je število zavarovancev zelo naraslo in da se je nekoliko dvignila tudi povprečna zavarovana mezda, nabralo okoli 7.000.000 din za ljubljansko borzo dela. Ta znesek je še vedno za 1.500.000 din nižji od banovinskega bednostnega sklada, ki znaša letno 8.500.000 dinarjev. Znači pa že neko uvedbo zavarovanja za brezposelnost. Kajti v narčtu nove naredbe je predvideno podpiranje do 26 tednov v posebnih primerih. Ako pa bi banovina odstopila bednostni sklad borzam dela, zakaj le delavci in nameščenci ga plačujejo, bi mogli v naši banovini izvesti popolno zavarovanje za brezposelnost.

Številčno bi izrazili povišek takole: V najvišjem meznem razredu OUZD znaša za 26 delovnih dni bolniška premija mesečno din 87.36. Od 1. jan. 1923 do 31. marca 1932 se je pobirala na to premijo 5% doklada za borze dela ali din 4.37 mesečno. Od 1. aprila 1932 do 31. avgusta 1937 se je pobirala 10% doklada ali din 8.74 mesečno. Od 1. sept. 1937 dalje se bo pobirala 20% doklada ali 17.47 din mesečno. Prvotni prispevek za borze dela je s tem povišan za 400%.

Pomniti je, da sestavljajo borze dela svoje proračune na temelju pobranih prispevkov za tri leta nazaj in se bo torej novi povišek proračunsko pokazal šele čez tri leta. To je važno zaradi tega, ker se bodo potemtakem tudi povišane podpore mogle uveljaviti šele čez tri leta, ker prej zanje ne bo kritja.

Za večji kos kruha

k Mizarski pomočniki v Belgradu in Zemunu so prejšnji mesec morali stopiti v stavko, da so prisilili delodajalce k podpisu nove kolektivne pogodbe. Dosegli so zvišanje plač.

k V »Tivarju« v Varaždinu je tovarna odpovedala lani sklenjeno kolektivno pogodbo. Delavci so zahtevali od svojih strokovnih organizacij, »Hrvatske delavske zveze« in socialistov, da se sklene nova pogodba brez poslabšanja. Tovarna je zahtevala, da se določi v kolektivni pogodbi tudi to, da sme odpustiti v primeru skrčenja obrata neovirano vse nepotrebno delavstvo po svojem preudarku. Poleg tega je zahtevala tudi določbo, da sme delavca pri trikratnem obolenju na leto ali pri enkratnem v 6 tednih, poslati na pregled svojemu zdravniku. Ako ta ugotovi, da delavec ne ustreza pogojem za delo v tovarni, ga more tovarna odpustiti. Vse druge določbe pogodbe so ostale nespremenjene. Tako pogodbo je podpisala socialistična strokovna organizacija 24. avgusta. Hrvatska delavska zveza pa je odločno zavrnila podpis tako nevarne kolektivne pogodbe.

k Tekstilni delavci v Leskovcu v Srbiji so 21. avgusta zaključili z uspehom skoraj enomesečno stavko. 1000 delavcev je stavko izvedlo v največji disciplini. Zahtevali so sklenitev kolektivne pogodbe, katere sicer niso dosegli, pač pa so dobili zvišanje plač. Povišek znaša od 5 do 15 odstotkov na dosedanje plače.

k Tudi drugi delavci v Leskovcu so istočasno s tekstilci pokrenili mezdno gibanje. Cela dva meseca so stavkali mizarji in lesni delavci za zvišanje plač. Prav tako so izbili povišanje mezd delavci v tamošnji tovarni za milo.

k V tovarni žarnic »Tesla« v Pančevu je 21. avgusta izbruhnila stavka. Podjetje je 11 delavcev odpustilo zato, ker so začeli v tovarni organizirati še ostale delavce. Radi tega je ostalih 65 delavcev ustavilo delo z zahtevo, da se prej ne bodo vrnili v tovarno, dokler ne bo preklicana odpoved. Gibanje pa ni uspelo. Policija je kaznovala vse delavce s po 100 dinarjev kazni, ker so dvignili »divjo« stavko. Ze 23. avgusta pa so delavci podpisali sporazum s podjetjem. 7 delavcev bo definitivno odpuščenih, ostali pa bodo sprejeti nazaj. Radi ostalih zahtev delavstva se bo podjetje razgovarjalo, ko bo spet reden obrat. V podjetju so se doslej godile velike nezakonitosti, delavke pa so bile plačane po 1.50 na uro.

k Natakarska stavka v Zagrebu se je končala z delnim uspehom za uslužbenca. Dobili so povišanje plač, hrano in stanovanje in 10% od dnevnega iztržka. Nastali pa so veliki prepiri med rdečo organizacijo in med Hrvatsko delavsko zvezo.

k Dva meseca so štrajkali lesni delavci pri podjetju »Bosanska d. d.« v Banjaluki. Stavka je uspela in je bila sklenjena nova kolektivna pogodba za delavce na žagah, na železnicah in v gozdovih. Pogodba velja do junija 1938.

Socialna politika

Pri nas

s Najmanjše mezde za gozdne delavce je predpisal ban drinske banovine. Za odrasle delavce je najmanjša mezda 2.50, za mladoletne pod 18 leti pa 1.90 na uro. Kvalificirani morajo imeti višje mezde. Akordni zaslužki morajo presegati zaslužek po najmanjši mezdi.

s Belgrajska borza dela je porabila že ves kredit za podpiranje brezposelnih. Pravijo, da na nepravilen način. Delavci bodo na zimo še brez dosedanjih beraških podpor.

s Eksekutiva Ursa (socialistične strokovne centrale) je sklenila pozvati vse svoje predstavnike v Osred. urad za zavar. del. in po Okrožnih uradih, da odstopijo. V Sloveniji priznava za svoje le organizacije v okviru Strok. komisije. Kakor znano so nastale velike razprtije v organizacijah te rdeče socialistično-strokovne podružnice za Slovenijo. Snujejo se nove organizacije in izdajajo novi list »Delavski list«.

s Za 280.000 din je bil oškodovan OUZD v Zagrebu v nekaj urah. Urad je iskal zemljišče za neko svojo stavbo. Za to je zvedel član ravnateljstva ing. Sladoljev po svoji funkciji. Uradu je ponujala zemljišče neka posestnica za 250 tisoč din. Urad se je pogajal. Zemljišče je kupil ing. Sladoljev za zahtevano vsoto in ga še isti dan prodal uradu za 530.000 dinarjev. Pogodba in prepis v zemljiški knjigi — vse je bilo opravljeno v enem dnevu. Če je cel krasen zaslužek ostal g. inženirju, ni še ugotovljeno in znano.

Drugod

s Zakon o najmanjših mezdah v ameriških Združenih državah. Ko je prevzel vodstvo ameriške republike pred petimi leti Roosevelt, se je začela delavskim vprašanjem posvečati velika pažnja s strani države. To dokazujejo številni novi zakoni, s katerimi so bila ta vprašanja rešena. Po zadnjih vesteh je bil zopet storjen velik korak v napredku ameriške socialne politike. Sprejet je bil nov moderen zakon o najmanjših delavskih mezdah. Noben industrijski delavec odslej ne bo smel imeti manjše plače od 4 centov (okoli 20 dinarjev) na uro. Delovni čas znaša največ 40 ur tedensko. Najmanjša mezda bo torej 800 dinarjev. Tudi če vzamemo, da bi bile v Ameriki vse življenjske potrebščine za 100% dražje, dobimo še vedno kot najmanjšo mezdo 400 din tedensko. Pomniti je še treba, da so se celo za to višino najmanjših mezd čuli glasovi, da bo v nekaterih pokrajinah ameriške republike tudi ta mezda preniška in da bi jo bilo treba postaviti višje. Pri nas pa se morajo delavci po nekaterih podjetjih boriti kar s stavkami še celo za to, da bi uveljavili z zakonom predvidene najmanjše mezde po 2 din na uro ali 96 din za 48 ur dela na teden. Kakšna razlika!

g Zadruga gospodarska banka v Ljubljani je imela prejšnji mesec občni zbor. Stare vloge so se znižale od 45.8 na 42.6, na tekočem računu pa od 70.6 na 68.6 mil. din. Nove vloge so narasle od 10.8 na 16.5 mil. din. Zavod zaradi oddaje kmečkih dolgov nima izgube. Od dobička 2 milijonov se je razdelilo 752 tisoč din za 4% dividendo. V novo nadzorstvo so bili izvoljeni: prof. Remec, Burgar, Cukala, Steblovnik in dr. Zitko. Banka je kupila na dražbi Bled. Njen pravni zastopnik je za zavarovanje koristi zavoda pri dražbenem postopku prejel 100.000 din.

g 3 milijarde dinarjev leži po raznih državnih denarnih zavodih brez vsake koristi za gospodarstvo. — Kakšna gospodarska politika je to? Na eni strani visoka obrestna mera in huda stiska za gotovino po slovenskih in hrvaških pokrajinah, državne banke in hranilnice s svojimi centralami v Belgradu pa se kopljejo v denarju.

g Nov cestni davek mislijo začeti pobirati od tovornih avtomobilov. Plačevalo bi se 0.10 din od tone in km, ali pa pavšalni znesek od 500—5000 din letno oziroma se na nosilnost voza. Poročajo, da bi bil to le »izreden« prispevek. Davek bi se stekal seveda v centralno belgrajsko kaso, od koder bi Slovenija ne dobila nič ali pa le drobtine, čeprav bi ga razmeroma največ plačala.

g Velike dohodke od carin izkazuje državna uprava za dobo od 1. aprila do 20. avgusta. Znašali so 387 milijonov; v proračunu je predvideno za to dobo le 338 milij. več torej 49 milij. V istem razdobju 1. 1936. so znašali carinski dohodki samo 278 milij. Torej znaša letošnji presežek 109 milij. ali 39 odstotkov.

g Podjetniško nabavljalo zadrugo so osnovali v Belgradu. 93 članov je vplačalo 600 deležev po 300 din. Zaveza je samo za delež. Ustanovitev te zadruge je zelo sumljiva. Poročajo, da so pristopili veči-

noma simpatizerji za Nemčijo in Hitlerja. Kako naj s 180.000 dinarji zadruga financira ogromne posle, katere predvidevajo pravila (nabava surovin, strojev, inštalacije, gradbe, posredovanje pri prodaji, financiranje podjetij, uvoz, izvoz itd.)? Zato se vzbuja resen sum, če ni to nova izdaja pred časom odkrite in slavno propadle »Tehnične unije«, s katero se je hotel nemški vpliv vgnezditi pri nas. Morda bo tudi tu pogledal čez čas iz ozadja kak fašistični »vodja«, kakor je pri »uniji« gospod bivši minister Ljotič.

g Akcija za nov ljubljanski kolodvor bo najbrž kmalu zaspala po zgledu vseh drugih »akcij«, ki se porajajo za razne prepotrebne stvari zadnje čase v Sloveniji. Pisali so, da mora postati poglobitev kolodvora »narodna zadeva« — potem bo morda uspeh. Sedaj se pa že čita, da bo treba vso stvar napraviti — stopnjama, češ da je izvršitev načrta (100 mil. din) naenkrat — predraga. Čudno je to! Pri nas v Sloveniji dvigamo zadnja leta vse mogoče »akcije«: za bolnišnico, za medicinsko fakulteto, za tehnično fakulteto, za to in ono cesto ali železnico itd. Skoraj za vsako pero je že treba »akcije«. Dobimo pa na vse »pritiske« komaj kaj več kot — figo. Od drugod ne slišimo o nobenih »akcijah« in »narodnih zadevah«, ampak samo o načrtih in o odobrenih kreditih pa o polaganju temeljnih kamnov in o otvoritvah. Zakaj taka razlika?

g 1200 milijonov bo treba za novo normalno železniško progo Kraljevo—Banjaluka. Vsi načrti so že gotovi. Proga bo zgrajena v petih letih. — Na prepotrebno najkrajšo zvezo Slovenije z morjem pa lahko čakamo še 100 let, čeprav bi bila zanjo potrebna le desetinka gornje vsote.

g Angleški »interesi« v Šanghaju presegajo 100 milijonov funtov šterlingov (24 milijard dinarjev). Zato pa ima Anglija v Kitajskih vodah 40 bojnih ladij in v Šanghaju samem 10.000 vojakov.

Kolektivna pogodba za kamnolome - sklenjena

Z dnem 27. avgusta t. l. je stopila v veljavo kolektivna pogodba za kamnolome. Pogodbo so podpisali sledeči podjetniki: Stavbna družba, Dukič, Dedek, Mavrič, Slokan in Birolla.

Mezdni del pogodbe je sledeč:

1. Izučeni kamnoseki, zidarji in izprašani strojniki 5.25.
2. Isti do 3. let in priučeni kamnoseki 4.50.

3. Ricarji, štancarji in kovači 4.50.
4. Minerji z nad 3. l. prakse 4.—, pod 3. l. 3.50.
5. Pomožni delavci 3.25.
6. Pod 18. l. 2.50.

Delovni čas znaša 9 ur. V ostalem je pogodba slična pogodbi za gradbeno delavstvo. Podrobnosti bomo še objavili.

Rudarji

Trbovlje. — Na skupščini Glavne bratovske skladnice v Ljubljani, dne 13. maja t. l. je bila med drugim na dnevnem redu tudi sprememba nekkih točk pravilnika bratovske skladnice.

Krajevne bratovske skladnice so na svojih krajevnih skupščinah predlagale nekatere spremembe k pravilniku, katere so odposlale Glavni bratovski skladnici, ki jih ona na glavni skupščini stavi na dnevni red.

Predlogi so bili iz raznih krajev, zato delegatom niso bili točno znani. Z ozirom na to, da bodo vsem delegatom Glavne skupščine vsi spreminjalni predlogi znani in da se lahko še proučijo, je bil soglasen sklep ta, da se vsakemu delegatu pošlje po en izvod teh predlogov.

Kakor se je čulo, so nekateri delegati kmalu po skupščini prejeli te izvode — čudno pa se nam zdi, zakaj jih niso dobili vsi, ali so nekateri manj vredni!? — Čas bi že bil, da bi se izvršilo, kar se je sklenilo.

Črna. V nedeljo, 5. septembra, se je vršil članski razgovor o predstojećem meznem gibanju delavstva, zaposlenega pri družbi »The Cent. Europ. Min. Ltd., Mežica«. Navzočno članstvo je izrazilo željo, da se sestavi medstrokovni akcijski odbor vseh obstoječih organizacij, kateri naj potem vodi nadaljnje priprave. Storili so se tudi primerni sklepi naše skupine rudarjev. Delavstvo je upravičeno do teh zahtev, ki niso pretirane z ozirom na veliko draginjo v naših krajih. Želimo, da bi merodajni delavske zahteve prav razumeli in jih skušali zadovoljivo rešiti v prid svojega delavstva. Rudar.

Kamnolomci

Verd. Sestanek naše skupine se je zopet vršil dne 5. t. m. v Rokodelskem domu na Vrhniki. Zastopnik centrale tov. Grošelj je poročal o intervenciji, ki jo je izvršil v imenu delavstva pri podbanu g. dr. Majenu zaradi odpora nekaterih lesnih podjetnikov in kmetov proti

Prečital je tozadevno vlogo, ki jo je v imenu JSZ osebno predložil podbanu.

Podban je obljubil, da delo v kamnolomu ne bo prav nič ustavljeno in da se bo izvršilo, kar je v interesu delavstva. — Dalje je zastopnik centrale podal pregled delavskega položaja v Sloveniji sedaj, ko so bile odrejene najnižje mezde. Razložil je, kaj nudi delavcu starostno zavarovanje in spodbujal k vztrajnosti v organiziranem boju delavstva za pravice. Izpopolnili smo odbor, ker je dosežani predsednik tov. Cvetko dobil delo v Logatcu in ne more vršiti funkcije predsednika. V imenu delavcev in organizacije naj mu bo izrečena zahvala za njegovo delo za izboljšanje položaja delavcev v našem kamnolomu.

Sklenili smo, da se bo vršil sestanek naše skupine odslej redno vsako drugo nedeljo v mesecu. Dolžnost je pa, da bo udeležba vselej tolika, kot je bila na prejšnjem sestanku. Kajti, tovariši, glavni pogoj uspehov je v naši zavednosti in borbenosti.

Tabor v Št. Janžu pri Dravogradu

se bo vršil v nedeljo, 19. septembra 1937 s sledečim sporedom: Ob 7.30 sprejem taborjanov, ki pridejo z vlakom; ob 9 sv. maša v farni cerkvi z ljudskim petjem in godbo; po sv. maši taborno zborovanje na prostem, na katerem govorita tov. Jurač Jožko in tov. Kores Martin.

Po zborovanju skupno kosilo, potem ob 3 popoldne pa je v spomin 20 letnice smrti dr. Jan. Ev. Kreka proslava; na sporedu so deklamacije in gledališka predstava.

Vse tovariše in tovarišice iz okoliških skupin Slovenjgradec, Črna, Mežica, Prevalje, Guštanj, Dovže ob Mislinji, Otiški vrh in iz drugih krajev vabimo, da se tega našega delavskega tabora čim številneje udeležite. Pridite, da manifestiramo svojo delavsko zavest in skupnost.

Doma in po svetu

Važne sklepe da pripravljajo vodstvo kmečko-demokratske zveze v Zagrebu, kateri na čelu stoji dr. Maček. Tikali se bodo celotnega notranje-političnega položaja. Po teh poročilih je imel dr. Maček priliko preučiti do dna našo politično situacijo z razgovori, ki so bili zadnje dni posebno številni.

O tekočih političnih zadevah je dal zelo razločno izjavo dr. Maček dunajskemu listu »Reichspost«. Med drugim je dejal: »Če se nekateri napram nam ponajša s trditvijo, da konkordat odgovarja želji Hrvatov, potem jih moram spomniti, da so delali na konkordatu že za življenja kralja Aleksandra, ki se je razgovarjal z Vatikanom. Konkordata gotovo niso skleпали zato, da bi podprli borbo Hrvatov, ampak, ker so mislili, da bodo s tem povzdignili ugled diktature pred svetom. Konkordat ima v obeh Hrvatov isti namen, kakor drugi akti belgrajske vlade: balkanski pakt, tako imenovano večno prijateljstvo z Bolgarijo itd. Današnji konkordat je bil skoro dobesedno sestavljen že za časa vlade gospoda Jevtiča. Najbolj zanimivo pa je to, da so pri tem sodelovali isti elementi, ki danes proti konkordatu vodijo najbolj zagrizeno borbo, namreč pristaši JNS.«

Uradniške plače se bodo kmalu povišale, tako je izjavil sedaj za drugimi ministri tudi finančni. Zvišanje bo znašalo nekaj sto milijonov. Upoštevani pa bodo zlasti nižji uslužbenci z večjimi družinami.

»Narodna odbrana« v Belgradu je dobila po odločbi uprave policije komisarja v osebi upokojenega generala. Odlok policije navaja, da je društvo prekršilo svoj delokrog in delalo celo proti svojemu, v pravih predvidenemu namenu.

Mala zveza je imela svoje redno zasedanje v Romuniji. Izdano je bilo uradno poročilo, v katerem se naglašja, da ostane zveza slekoplej zvesta svojemu osnovnemu programu, to je ohranjanje miru po sveti nedotakljivosti mednarodnih pogodb in strogem nevmešavanju v tuje zadeve.

Za prijateljstvo z Madžarsko se je izrazil po konferenci Male zveze naš zunanji minister dr. Stojadinović. Listu »Naplo« v Subotici je izjavil: »Ta pokrajina bi morala biti na sedanjih posvetovanjih v Bukarešti posebno interesirana. Kajti našel se je temelj, po katerem bi se madžarske revizionistične težnje lahko likvidirale. Zgraditev mirnega in prijateljskega ozračja med Madžarsko in Jugoslavijo je na najboljšem potu.«

Sredozemsko konferenco sklicujeta Francija in Anglija. Povabljeni so: Italija, Jugoslavija, Nemčija, Rusija, Grčija, Turčija, Romunija, Egipt, Bolgarija in Albanija. Razpravljati nameravajo prvenstveno o skupnih ukrepih za varnost plovbe v Sredozemskem morju, ki je postala zadnje tedne zelo ogrožena.

Skrivnostna podmornica, ki že 14 dni napada ladje v raznih predelih Sredozemskega morja, je pretekli teden potopila kar dva ruska trgovska parnika in napadla tudi več angleških trgovskih

in celo bojnih ladij. Poročajo, da podmornica nima nobene zastave, moštvo pa ima civilno obleko.

Boljševizma da ne bo trpel v Sredozemskem morju, je izjavil g. Mussolini. Francosko in angleško časopisje je odgovorilo na to izjavo, katero je objavilo vse italijansko časopisje, da sta pa Francija in Anglija tudi odločno proti morskemu razbojništvu, katerega bosta zatrla z vsemi sredstvi.

Sestanek Hitler-Mussolini bo po pisanju nemških listov razgovor dveh vodnikov enakih ideologij v Evropi. Poročajo pa z druge strani, da bo Mussolini pri tej priliki skušal posredovati med Nemčijo in Vatikanom. V Nemčiji ga bodo sprejeli z velikimi paradami.

Velike manevre, prve po svetovni vojni, bo imela obnovljena nemška armada letos v severni Nemčiji. Sodelovala bo kopna armada, mornarica in letalstvo. Mislijo, da se jih bo udeležil tudi Mussolini.

2017 Italijanov je padlo po poročilu ital. lista »Popolo d'Italia« v bojih za Santander in ne le 316, kakor se je glasilu prvo uradno poročilo.

Delno vojaško obveznost nameravajo uvesti na Angleškem, kjer doslej niso poznali obvezne vojaške službe.

»Vlado ljudskega zaupanja« naj bi po mnenju prvega poljskega predsednika republike, Paderewskega, ki živi v Franciji, sestavili na Poljskem, če hočejo v sedanjih nemirnih časih ohraniti državo sredi med dvema velikima silama, v katerih obeh vlada diktatura. Tak poziv je

Paderewski naslovil na odločilne činitelje na Poljskem in na vso poljsko javnost. Opozarja tudi, da so zadnji dogodki v domovini zelo vznemirljivi in kažejo vso slabost sedanje polfašistično-vojaške diktature — pa tudi silno veliko ljudsko nezadovoljnost.

Na daljnem vzhodu so bili zadnje dni Kitajci v bojih na kopnem v premoči. Zadali so Japoncem težke izgube in na več mestih razbili japonsko bojno črto.

Proti komunizmu se bori Japonska v sedanjem osvajalnem pohodu na Severno Kitajsko. Tako piše japonsko časopisje.

»Kitajska ne razume miroljubnega stališča Japonske,« je izjavil japonski cesar.

Japonska zelo želi s Kitajsko konstruktivno sodelovati za splošen napredek civilizacije in kulture. Tako je obrazložil vojno japonski ministrski predsednik v parlamentu. S tem je tudi utemeljil zelo povečane izdatke za vojsko v predlogu novega proračuna.

O ruskih dobavah vojnega materiala Kitajski poroča japonsko časopisje. Te dobave naj bi bile prva vidna posledica med Rusijo in Kitajsko sklenjene nenapadalne pogodbe. Čez rusko mejo se valijo po teh poročilih ogromne količine različnega orožja od aeroplanov do tankov. Končna posledica pa bo po japonskem mnenju ta, da bo postala Kitajska popolnoma zavisna od Rusije.

Dražba na Bledu

Zaradi preureditve bo na prostovoljni javni dražbi dne 19. septembra ob 8 zjutraj v pensionu »Rikli« naprodaj razno rabljeno pohištvo, posoda in drugo.

KNJIGOTISK — BAKROTISK — KLIŠARNA
LITOGRAFIJA — KAMENOTISK — OFFSETTISK

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

LJUBLJANA, KOPITARJEVA ULICA 6

ILUSTRACIJE IN KLISEJI DAJO REKLAMI SELE PRAVO LICE. — ZA REKLAMO V VIŠOKIH NAKLADAH UVAŽUJTE OFFSETTISK, KI JE DANES LE NAJCENEJSI!

Walter Briesley Brezposelni

Deček je pogledal očeta. »Ali boš popoldne legel k počitku?«

»Mama bo, jaz pa najbrž tudi. Zakaj pa ne bi smel?«

»Gospod Toon nam je dejal zadnje nedeljo, da pošiljajo očete in matere svoje otroke v šolo, sami pa hodijo spat.«

Ivan se je nasmehljaj. To so bile stare čenče, a nekaj resnice je bilo vendarle v njih. Večkrat je slišal, kako so učitelji prihajali na dan s takim govorjenjem, zlasti ob vročih popoldnevih, ko so bili otroci nemirni. Stari Humphrey jim je dovolil, da so se malo pretegovali in suvali med sabo. »Kar dajte se malo razgibati, pretegnite in nasuvajte se. Mislim, da so vas starši poslali v šolo, sami pa spančkajo. Če ne boste pridni, vas bomo nagnali v šolo in nihče ne dobi nagrade.«

Ivanka je bila videti že malce nevoljna. »Ta stari bedak!« je zamrmrala.

»Lepo bi bilo, če bi se šli igrati na občinski travnik,« se je predrznil Janko.

»V cerkev pojdeš, da ti ne bo treba pohajkovati okrog,« je odločno in nenadoma spregovorila mati. »Ne pustim, da bi se potepal ob nedeljah kakor tista deca s Top Streeta.« Postavila je predenj krožnik torte z jagodami. »Ne, nikar ne glej atka. V cerkev pojdeš.«

»Zvečer pojdeš z nama na sprehod,« je dejal Ivan. »Bodi priden in pojdi popoldne v cerkev!«

»Nič priden; gre naj, pa je,« je pribila mati.

Ko so pokósili in pospravili po hiši in ko je Janko odšel v cerkev, in sicer prav rad, je Ivan mahnil proti

Peathillu in zavil na občinski travnik preko plota, nekako sredi med obema vasema. Ob obeh straneh poljske steze so se igračkali otroci v rjavem senu. Eni so bili čedni in krasno letno oblečeni, drugi umazani in v debelejših oblekah. Delali so »postelje« iz sena in se prekopicovali preko plastov. Janko je bil tako rad sredi med njimi, v svobodi, kjer se je lahko izživljal po mili volji. Zdaj pa se kuha od vročine v tisti kapeli in mora sedeti v njej poldrugo uro zaradi zvezdice v svoji šolski knjižici; zato, ker je bil premlad, da bi razumel pridigarja, ki je kaj malo duhovito govoril. Malo discipline je res dobro zanj, čeprav se je otroci navadijo že v dnevni šoli. Počasi je korakal po polju in srkal sladki, mehki vonj po senu, ki je plal po zraku. Nikamor se mu ni mudilo, tudi na travnik, ki je žarel v soncu, ne. Pri naslednji lesi je stal kmet in z nogo dvigal seno, z roko pa je otipaval, ali je že dosti suho.

»Bo, ali ne?« je spregovoril Ivan, ko je bil že blizu.

»Bo, bo,« je krepko odgovoril kmet, kakor da bi bil nevoljen na bogvekaj. »Lahko rečem, da bi ga spravil pod streho, če ne bi bila danes nedelja.«

»Da, ob nedeljah se zdi, da vse stoji. Nekam drugačen je svet ob nedeljah,« je rekel Ivan.

»Meni se zdi to vse skupaj neumno. Nič me ne vleče v cerkev, da bi tam sedel in nič ne delal, tu mi pa leži seno.« In je vrgel seno na tla. »Če bi ga lahko spravil danes, bi prav rad šel jutri v cerkev. Mirno bi sedel in poslušal in bi dal za cerkev še en šiling povrh.« Potegnil je pipo iz ust in udaril z njo ob koleno. Potem je pogledal na gumb. »Toda, če spravim seno danes, ne bom prodal ne mleka ne masla. Zato ga rajši pustim na travniku in grem s svojo ženo v cerkev.«

(Nadaljevanje.)

Iz naših krajev

Količevo. — Čudno je to, da se kapitalisti in inteligenti, ki se zbirajo okrog »Našega lista« zelo lepo ujemajo v eni točki, ki se glasi: razbijaj delavske vrste. Vedno poudarjamo, da bo delavstvo le takrat upoštevano, če bo enotno, solidarno. Pri nas smo hvala Bogu to enotnost ustvarili. Vemo, da je nekaj takih, ki jim ni ljubo, da bi svoje osebne koristi in zadeve podredili skupnosti. Tudi to vemo, če jih podrejajo, da jih ne podrejajo s takim veseljem, kakor jih velika večina. Toda teh je kljub živkanju »Našega lista« komaj toliko, da bi jih mogli prešteti na prstih ene roke. Vemo, da se je zgodila krivica tov. Flegarju. Boj za popravo te krivice še ni zaključen. Sli smo tisto pot, katero predpisuje zakon. O izidu tega boja sicer nečemo govoriti, samo to vemo: naj se razvija ta boj v kakršnikoli smeri, delavstvo pri nas bo enotno.

»Naš list« boli taka enotnost. Zato postavlja dejstva na glavo. Civka v svet, da bi to enotnost razbil. Isto željo ima tudi delodajalec. Vsak seveda iz svojega gledišča. Delavstvo ve za oba gledišča, zato bo pokazalo prav vedno, da ne bo prišel nobeden sovražnik delavske enotnosti na svoj račun. Na vse natolečvanje in čivkanje »Našega lista« zaenkrat le ta odgovor, ker drugače si bo še polomil svoje krepplje. Kdo naj pa potem praska tam, kjer ga ne srbi.

Radomlje. — Katoliško prosvetno društvo iz Dola pri Ljubljani bo priredilo v nedeljo, 12. septembra v Radomljah pri Kamniku dramo »Kadar se utrga oblak«. Igra se bo vršila v dvorani g. Sršena ob pol 4. uri popoldne. — Vse prijateljke katoliške prosvete vabimo!

Kamnik. — Člana naše krajevne skupine kovinarjev tovariš Jutršek Ivan in Simenc Angela sta se v nedeljo 5. t. m. poročila. Odbor, kakor vse članstvo krajevne skupine jima želi na novi poti obilo sreče in božjega blagoslova. Posebno pa to, da bosta še nadalje ostala zvesta in delovna člana naše JSZ.

Trbovlje. — V nedeljo, 12. septembra bo v farni cerkvi ob 8. uri zjutraj spominska sv. maša za pokojnim nadškofom dr. Jegličem. Članstvo vabimo, da se sv. maše polnoštevilno udeleži. — Odbor.

Koroška Bela. Blagoslovitev Gospodarske zadruga. V nedeljo, 12. septembra, bo slovesna blagoslovitev novo zgrajene »Gospodarske zadruga, r. z. z o. z.« na Koroški Beli. Spored: 1. Takoj po litanijah blagoslovitev. 2. Govor o pomenu združništva. 3. Godba, petje, vmes srečolov K. P. D. 4. Prosta zabava.

Tovariši, združniki, prijatelji! Pohitimo ta dan na to slavje, da s tem pokažemo, da znamo ceniti združništvo. Svoji k svojim, naj bo vedno naše geslo. Podpirajmo svoje lastne ustanove! — Na svidenje!

Shodi, sestanki

Zagorje. V nedeljo, 12. septembra, sklicuje Jugoslovanska strokovna zveza v Zagorju sestanek vsega članstva, ki je zaposleno pri rudniških apnenicah. Sestanek je važen, zato je dolžnost, da se ga brezpogojno vsi, ki so ta dan prosti, udeleže. Sestanke je treba tudi takrat posečati, ko ni mezdnih gibanj. — Sestanek se bo vršil v Zadržnem domu ob 9 dopoldne.

Ziri. — Vsemu delavstvu naznanja skupina čevljarjskih pomočnikov v Zireh, da bo v soboto, t. j. 11. septembra ob 8. uri zvečer v Društvenem domu na Dobravevi sestanek, na katerega vabi odbor vse delavce organizirane in neorganizirane, bodisi te stroke ali druge. — Ker se bo na sestanku razpravljalo o vseh najvažnejših vprašanjih delavstva v našem kraju in drugod, je v interesu vsakega delavca, da se sestanka udeleži. Za člane skupine je udeležba obvezna. — Na sestanku bo poročal o najnižje dovoljenih plačah in o starostnem zavarovanju tov. iz centrale, o splošnem delavskem položaju pa tov. Pestotnik iz Kranja. Pridite! — Odbor.

Čitaj in širi Delavsko pravico!

Delavska pravica

Izšaja vsak četrtek popoldne, v slučaju preznila dan prej. Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22/1 • Ne frankirano pisma se ne sprejemajo • Oglas, reklamacije in naročila na uravo: Miklošičeva c. 22/1 • Oglasi po ceniku • Telefon 2265 • Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka Din 1.— • Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrti leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—, za celo leto Din 40.—, za inozemstvo stane mesečno Din 7.—

Urejuje in za uredništvo odgovarja Lombardo Peter • Izdaja za konzorcij Delavske pravice S. Zumer • Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čec